

ἐν τοῖς Σκωτικοῖς ὄρεσι διὰ τὴν στρατολογίαν τῆς. Πάντα τὰ ἔθνη ἔχουσι τὰ προτερήματά των ἐν τῷ πολέμῳ, π. χ. οἱ Τυρολαῖοι ἀριστεύουσιν ἐν τῷ ἐξακοντίζειν, οἱ δὲ ἡμέτεροι ὀρειβάται διαπρέπουσι τὰ μάλιστα ἐν τοῖς ἐκ τοῦ συστάδην ἀγῶσι. Καὶ μολονότι ἀντέχουσι καλλίτερον πάντων τῶν ἄλλων Εὐρωπαίων εἰς τὰ δεινὰ καὶ τὰς κακουχίας τοῦ πολέμου, δὲν ἔχουσιν ἐν τούτοις οὐδὲν θηριῶδες ἢ ὠμόν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἀπόδειξις τούτου ὅτι διῆλθον συχνάκις τὴν τῶν ἐχθρῶν χώραν χωρὶς νὰ ἀφήσωσιν ἕχνος κακοποιίας. Δέον ὅμως νὰ διοικῶνται ὑπὸ διοικητῶν σωφρόνων, διότι ὅσα εἶναι εὐπειθεῖς πρὸς τοὺς εὐγενεῖς καὶ ἡπίους ἀρχηγούς των, τόσα καταλαμβάνονται ὑπὸ μεγάλης κλίσεως πρὸς στάσιν, ὅταν τυγχάνωσιν ἐκεῖνοι ὑπερήφανοι ἢ σκληροί. Ἴδου τὸ κύριον ἐλάττωμά των!

Τὸ πρῶτον τῶν Ὀρειβατῶν σύνταγμα. τὸ περίφημον **Blach Watch**, ἐσχηματίσθη τῷ 1740 καὶ εἶναι τὸ 42ον σύνταγμα τοῦ Βρεττανικοῦ στρατοῦ. Ἐστρατολογήθη κυρίως ἀπὸ τῆς φράγας τῶν **Campbell**, καὶ ἐκέρδισε τὰς πρῶτας δάφνας του ἐν τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ ἐν **Culloden**. Τὸ ὄνομα *Μαύρη Φυλακὴ* προέρχεται ἀπὸ τοῦ ἐνδύματος τοῦ **tartan**, τοῦ κοσμουμένου ὑπὸ ποικίλων, μελανῶν, κυανῶν καὶ πρασίνων χρωμάτων. Τὸ σύνταγμα τοῦτο ἐστασίασεν ἐν ἔτει 1745 ἕνεκα τῶν ὕβρεων ἀμαθῶν Ἀγγλων τινῶν χωρικῶν, καὶ διότι ἐφοβοῦντο μήπως σταλῶσιν εἰς τὰς Νοτίους Πολιτείας τῆς Ἀμερικής, ἵνα πολεμήσωσι πρὸς πολὺ κατωτέρους καὶ ἀναξιούς τῆς ἀνδρείας αὐτῶν. Ἀποκαταστάσης δὲ τῆς τάξεως, συνετέλεσε τὸ ἐν λόγῳ σύνταγμα οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἐν **Fontenoy** νίκην τῶν Βρεττανῶν κατὰ τῶν Γάλλων. Ἐκτοτε τὰ τῶν Ὀρειβατῶν συντάγματα κατέχουν τὴν θέσιν τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς ἐν τῷ Βρεττανικῷ στρατῷ. Οὐδεὶς στρατηγὸς ἠδυνήθη νὰ τοποθετήσῃ ἄλλους στρατιώτας πρὸ αὐτῶν, διότι οὗτοι ἦσαν οὐ μόνον οἱ κάλλιστοι μαχηταὶ ἐκ τῶν ὑπὸ **Wellington** ἐν Ἰσπανίᾳ, καὶ ὑπὸ **Abercrombie** ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλὰ καὶ ὁμολογητέον ὅτι ἡ ἐν **Waterloo** μάχη θὰ ἀπέβαιεν εἰς ἥτταν, ἂν οἱ Ὀρειβάται, δὲν ἀντειχόν τόσον ἀνευδρότως εἰς τὰς τῶν Γάλλων ἐπιθέσεις, καὶ ἐν στιγμαῖς μάλιστα καθ' ἃς ἔκειτο ἡ τῆς ἡμέρας τύχη ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς. Τοιαύτη ἦτο ἡ ἀνδρεία αὐτῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ Ἐπαναστάσει ἀρχηγούντος τοῦ Ἀγγλου **Havelock**, καὶ τοῦ Σκώτου **Campbell Lord Clyde**, ὥστε πολλοὶ ἦσαν οἱ εἰπόντες ὅτι οἱ μὲν Ἀγγλοὶ ἀπώλεσαν τὰς Ἰνδίας, οἱ δὲ Σκῶτοι τὰς ἀνέκτησαν πάλιν. Σημειωτέον δ' ἐπίσης ὅτι οὗτοι ὑπέφερον τὸ κύριον βᾶρος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐκστρατειῶν τοῦ Οὐλσέλεϊ.

Ἐν τούτοις σπεύδομεν νὰ δώσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν ἰδέαν τινα περὶ τῶν ἐνδυμάτων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς οἰκογενεῖας τὰς μᾶλλον γνωστὰς ἐν Εὐρώπῃ, λυπούμεθα δὲ σφόδρα ὅτι δὲν δυνάμεθα ν' ἀπεικονίσωμεν ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι τὰ λαμπρὰ καὶ πολυποίκιλα χρώματά των.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος).

ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ῤΠΟ

M. A. BAÏEP

Ἡ λέξις ἐλευθερία ἔχει δύο εὐκρινῶς διαφερούσας ἀλλήλων ἐννοίας ὑπὸ τε τὴν φιλοσοφικὴν ἔποψιν καὶ τὴν πολιτικὴν.

Δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν ἐν τῇ πνευματικῇ αὐτῆς ἀναπτύξει, ἐπιδεικνυμένην ἐπὶ τισι λόγοις καὶ μετὰ τινῶν χαρακτήρων, ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνης σκηνῆς ἐνθα ἡ συνειδήσις μαρτυρεῖ καὶ ἡ σκέψις δύναται νὰ εἰκονίσῃ αὐτήν, τοῦτο δὲ κατ' ἀφαίρεσιν πάσης ἐξωτερικῆς καὶ αἰσθητῆς δηλώσεως. Οὕτω θεωρουμένη ἡ ἀνθρωπίνη ἐνέργειά ἐστὶν ἐλευθέρα καὶ ἰδοὺ ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία, ἀρχὴ καὶ λόγος πάσης ἄλλης ἐλευθερίας. Δυνάμεθα ὡσαύτως νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν ὑπὸ ἄλλοιαν τινα ἔποψιν, ν' ἀκολουθήσωμεν αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἐν ταῖς διαφοραῖς αὐτῆς δηλώσεσιν, ἐν ταῖς διαφοραῖς σχέσεσι μετὰ τῶν διατάξεων καὶ νόμων, ἐν τοῖς διαφοραῖς ὁροῖς οὓς ἐπιβάλλουσιν αὐτῇ τὰ μεταβαλλόμενα εἶδη τῶν κυβερνήσεων. Ἐνταῦθα εἰσέτι ἡ ἀνθρωπίνη ἐνέργειά ἐστὶν ἐπιδεκτικὴ ἐλευθερίας, ἀλλ' ἐλευθερίας οὐδὲν ἐχούσης τὸ ἀπόλυτον, ἥς οἱ κινητοὶ ὅροι μετατίθενται καθ' ὅσον μεταβάλλουσι κλίμα, κώδικας, ἥθη. Ἐστὶν οὐχὶ ἡ ἠθικὴ πλέον ἐλευθερία, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ. Τὸ πρόβλημα καθίσταται ἔτι πολὺπλοκον καὶ μᾶλλον εὐρύ· ἀτομικὴ ἐλευθερία, ἐλευθεροτυπία, ἐλευθερία τοῦ λόγου, ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως, ἐλευθερία συνεταιρισμοῦ, ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, τοιαῦται αἱ πολυειδεῖς ἐπόψεις ὑπ' ἃς παρίσταται ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία, ὑποδεικνύομεν μόνον αὐτὰς χωρὶς νὰ ἐπιχειρησθῶμεν τὴν ἀνάπτυξιν των· ἐνταῦθα περιοριζόμεθα ἐν τῷ ἀρκούντως ἤδη εὐρεῖ κύκλῳ τοῦ φιλοσοφικοῦ ζητήματος, θεωροῦντες τὴν ἐλευθερίαν ὡς ἠθικὸν φαινόμενον ἀνεξαρτήτως τῶν ἑαυτῆς ἐφαρμογῶν, περιορισμῶν. καὶ ἐξωτερικῶν ἀλλοιώσεων.

Οἱ φιλόσοφοι μεγάλως διαφωνοῦσι περὶ τῆς φύσεως τῆς ἐλευθερίας. Παραλείποντες τὰ περὶ αὐτῆς συστήματα τῆς ἀρχαιότητος, ῥαδίως πειθόμεθα ὅτι οἱ μᾶλλον περικλειεῖς φιλόσοφοι τῶν καθ' ἡμᾶς αἰώνων, οἱοὶ ὁ Καρτέσιος, Σπινόζας, Λειβνίτιος καὶ Κάντιος ὥρισαν διαφόρως καὶ ἔστιν ὅτε ἀντιφατικῶς μάλιστα τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν οἱ δὲ τῆς φιλοσοφίας ἐχθροὶ θριαμβευτικῶς ἀνακράζουσι περὶ τῆς διαφωνίας ταύτης· πῶς! αἱ συστήματα καὶ οὐδέποτε διδασκαλίαι ὥρισμένη! Ἡ ἐλευθερία ἐστὶ γεγονὸς τῆς συνειδήσεως, ἐὰν ἡ φιλοσοφία ἀμνηστανῇ νὰ νοήσῃ αὐτὸ στερεῶς καὶ ἀσφαλῶς ποῦ ἔγκειται ἡ βεβαιότης; ποῦ ἐνυπάρχει τὸ κύρος αὐτῆς; Ἐὰν οἱ ψυχολόγοι δυνάμενοι νὰ μετεωρισθῶσι μέχρις αὐτοῦ παραμορφῶσιν ἢ ἀρνῶνται αὐτό, ποῦ ἡ εἰλικρίνεια; Ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις περιπτώσεσι τί ἀποβαίνει ἡ τῆς φιλοσοφίας τιμὴ, ἐξελεγχομένης ἀνεπαρκoῦς πρὸς διαφώτισιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ οὐσιωδῶς ἀνθρωπίνου ζητήματος, ἐν ᾧ ἔγκεινται αἱ τε μᾶλλον ἐπείγουσαι ἡμῶν ἀνάγκαι καὶ τὰ προσφιλέστατα συμφέροντα;

Οἱ ταῦτα λέγοντες ἐπιλανθάνονται πράγματός τινος καταληλοτάτου τὸ καθ' ἡμᾶς πρὸς ὑπόδειξιν τοῦ κενοῦ τσακύτης ἀμετροεπείας, ὅτι δηλ. ἐπὶ τοῦ περὶ ἐλευθερίας ζητήματος οὐδ' οἱ θεολόγοι μᾶλλον ἢ οἱ φιλόσοφοι κατάρθωσαν νὰ ἄρῃσι τὰς περὶ τούτου διαφωνίας. Ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰώνων ἡγέρθη ἡ περὶ χάριτος καὶ αὐτεξουσίου ἔρις. Ὁ Πελάγιος καὶ ὁ Κελέστιος ἀνακηρύσσουν τὸν ἄνθρωπον κύριον τῆς εἰμαρμένης αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν τῇ διαπύρῳ ὑπὲρ ἐλευθερίας λατρείας τῶν ἐπιλανθάνονται πλέον τοῦ ἐνὸς θεμελιώδους αὐτῆς ὅρου καὶ προκαλοῦνται σφοδραὶ ἀντιδράσεις. Οἱ Μανιχαῖοι λόγῳ μόνον πρεσβεύουσι τὸ αὐτεξούσιον, ἔργῳ δ' ἀναιροῦσιν αὐτό, ὥσπερ οἱ περὶ τὸν Πελάγιον κατήργουν τὴν χάριν ὑπὸ τὸ πρόσχημα νὰ τὴν ὀρίσωσιν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς θορυβώδους ταύτης συζητήσεως ἀκούεται ἡ σεβαστὴ φωνὴ τοῦ Ἀγίου Αὐγουστίνου, ἀποπειρωμένου νὰ ἀποκαταστήσῃ στερεῶς τὴν μυστηριώδη ἰσορροπίαν μεταξὺ τοῦ αὐτεξουσίου καὶ τῆς χάριτος. Ἐπέτυχεν; Ἐλύσε τὴν δυσχέριαν ὀριστικῶς; Δυνάμεθα νὰ διστάζωμεν, βλέποντες ἀναφυρμένην μεταξὺ τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ καὶ τοῦ Δουν-Σκότι, τοῦ Λουθήρου καὶ Ἐράσμου, τοῦ Ἀρμινίου καὶ Γκομάρου τὴν παλαιὰν ἔριν, καὶ ἀκούοντες ἐπικαλούμενον ὑπὸ τοῦ Λουθήρου καὶ Καλβίνου, καθὼς καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰανσενίου καὶ Σαὶν-Συράν τὸ σεβαστὸν ὄνομα τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Πελαγίου. Τί δὲ πράττει, ἡ ἐκκλησία ἐν μέσῳ τῶν θορυβωδῶν τούτων ἀμφισβητήσεων; Ὡσπερ ὁ ὀρθὸς λόγος ὑπερασπίζει τὰ δίκαια τῆς θείας ἐνεργείας κατὰ τῶν ἀποκλειστικῶν ὁπαδῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ κατὰ τῶν θιασωτῶν τῆς ἀηττήτου χάριτος, στηρίζει τὸ ἀνεξάρτητον καὶ ὑπεύθυνον τοῦ ἀνθρώπου. Οὐδὲν βεβαίως συνετώτερον τῆς διπλῆς ταύτης καταφάσεως. Ἀλλ' ἀφσπλίζει καὶ οὕτω τοὺς ἀντιπάλους καὶ λύει ὀριστικῶς τὸ αἰεὶ ἀναφυόμενον δῶμα, οὗ οἱ ὑποκριταὶ καλοῦνται ἐναλλάξ Πελασγισανοὶ καὶ προορισταί, Σκοτισταὶ καὶ Θωμισταί, Καλβινισταὶ καὶ Ἀρμινιοὶ, Ἰανσενισταὶ καὶ Μολινισταί; Προφανῶς οὐχί, ἡ δὲ κατάδηλος αὕτη ἀνικανότης δέον ν' ἀποδοθῇ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ ἧς μέλλομεν νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν πρὸς ἐξήγησιν τῶν ἀντιφάσεων τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων, ὅτι δηλαδή τὸ περὶ ἡθικῆς ἐλευθερίας ζήτημα μακρὰν τοῦ νὰ ᾗ ἀπλόον ἐστὶν ἐν τῶν μᾶλλον περιπλόκων ἐξ ὧν προκαλοῦνται τὴν τοῦ θεολόγου καὶ φιλοσόφου ἐμβριθὴ μελέτην.

Εἰ προῦκειτο μόνον νὰ καταδηλώσωμεν τὴν τῆς ἐλευθερίας ὑπαρξιν, οὐδεμίαν ἠθέλομεν ἔχει δυσχέριαν ἐπειδὴ τοσοῦτον ἐναργῶς, ἀριδῆλως καὶ ἀναμφιλέκτως ἐπιμαρτυρεῖ ἡμῖν αὐτὴν ἢ συνείδησις καὶ διὰ τοσοῦτον φανεράτων χαρακτηριστῶν ἐγκεχάρακται ἐν τε τῇ τοῦ ἀνθρώπου γένους ἱστορίᾳ καὶ ἐν πάσαις ταῖς κοινωνικαῖς θεσμοθεσίαις ὥστε οὐδενὶ φιλοσόφῳ ἤθελεν ἐπέλθαι νὰ τὴν διαμφισβητήσῃ. Ἀλλ' ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐνεργῇ ἐλευθέρως, δὲν ἐνεργεῖ δι' ἀπολύτου ἀνεξαρτησίας, αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ ἐρείδονται ἐπὶ αἰτίων. Τίνα δὲ τὰ αἴτια ταῦτα; Ἄρα εἰσι τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ καταγωγῆς, εἴτε καταγωγῆς καὶ φύσεως διαφόρων; Ποῖον δὲ τὸ ὀρισμένον ὁ-

ριον τῆς ἐαυτῶν ἐνεργείας; Τίς ὁ τρόπος, τὸ πῶς τῆς ἐαυτῶν ἐπιρροῆς; Δὲν ἀρκεῖ τοῦτο ὑποτεθεῖσθωσαν λευμένα τὰ ζητήματα ταῦτα ὑπολείπεται εἰσέτι ν' ἀποκαταστήσωμεν ἐν ἀρμονίᾳ τὸ αὐτεξούσιον μετ' ἄλλης τάξεως ἀληθειῶν ἐπίσης βεβαίων. Πῶς ἡ μερὶς αὕτη τῆς διακληρωθείσης τῇ ἀνθρώπῳ ἀνεξαρτησίας συμφωνεῖ μετὰ τῆς γενικῆς τοῦ κόσμου οἰκονομίας, μετὰ τοῦ εἶδους τούτου τῆς ἀκάμπτου γεωμετρίας τῆς προΐσταμένης ὡς εἴκεν εἰς ἀπάσας τὰς τοῦ σύμπαντος κινήσεις; πῶς νὰ πιστεῦσῃ τις τὴν τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίαν, τὸν Θεὸν παντοδύναμον καὶ τὸ πλάσμα ὑπεύθυνον; Αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐστὶν ἐλεύθερος; Ἐὰν δὲν ἡ κάτοχος τῆς ἐλευθερίας, πῶς ἡδυνήθη νὰ προκίση δι' αὐτῆς τὸν ἄνθρωπον; ἐὰν ἡ κάτοχος αὐτῆς, πῶς ἐστὶν ἀναμάρτος; Ἡ θεία αὕτη ἐλευθερία ἐστὶν ἀνεξάρτητος παντὸς λόγου ἐνεργείας; Τούτου παραδεκτοῦ γενομένου οὐδὲν κοινὸν μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος, ἀρνούμενου δὲ φαίνεται ὅτι ὑποβάλλομεν εἰς ὅρους τινὰς τὸ "Ὀν τὸ ἀπόλυτον, τὸ ἀπεριόριστον, φαίνεται μάλιστα θέλοντες νὰ καταβιβάσωμεν αὐτὸ μέχρι τῶν ἀθλίων δισταγμῶν τῆς ἀτελοῦς ἡμῶν ἐνεργητικότητος. Ὅποια ἄβυσσος δυσχεριῶν! Ὅποια πηγὴ διαφωνιῶν καὶ ἀντιρρήσεων! Τοῦτο κατάδηλον ποιεῖ τὸ μέγεθος τοῦ ζητήματος καὶ ἐξαίτε τὴν πρὸς τοὺς θεολόγους καὶ φιλοσόφους ἐπιεικῇ κρίσιν. Ἐνόσῳ πρόκειται μόνον ν' ἀποδείξωσι τὴν τῆς ἐλευθερίας ὑπαρξιν πάντες ὁμοφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὅταν ὅμως ἀποπειρῶνται νὰ ὀρίσωσιν ἐπιστημονικῶς τὴν ἐλευθερίαν, ν' ἀνερευνίσωσι τοὺς ὅρους αὐτῆς, νὰ συμβιδάσωσιν αὐτὴν εἴτε μετ' ἄλλων γεγονότων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εἴτε μετ' ἄλθεων ἀνωτέρας τάξεως, νὰ κατανοήσωσι τέλος τὴν γενικὴν οὐσίαν, τὸ πῶς τῆς ἐνεργείας τῆς, τότε δὴ ἀναφύονται αἱ δυσχέριαι καὶ ἐγείρονται αἱ ἀντίθετοι γνώμαι. Δὲν νομίζομεν δὲ ὅτι αἱ ἀντίθετοι αὗται γνώμαι δύνανται ποτε νὰ καταργηθῶσιν ὁλοκλήρως, καὶ ὅτι αἱ ἐγείρουσαι αὐτὰς δυσχέριαι δύνανται νὰ λάβωσι πλήρη καὶ ὀριστικὴν ἐξήγησιν, ἀλλὰ τοῦτο οὐδόλως δηλοῖ ὅτι ἡ φιλοσοφία καταδεδικασμένη ἐστὶν ἐπὶ τοσοῦτον οὐσιώδους ἀντικειμένου εἰς ἀπραξίν καὶ ἀδυναμίαν. Ἡ φιλοσοφία οὐκ ἀγόνους κατέβαλε προσπαθείας πρὸς διαφώτισιν τοῦ φοβεροῦ σκότους τοῦ προβλήματος τούτου καὶ καθ' ἐκάστην φέρει εἰς αὐτὸ νέα τινὰ φῶτα. Κατέχει δὲ σταθερὸν πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἐαυτῆς θησαυροῦ μέσον, ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχολογικὴ ἀνάλυσις. Καθ' ὅσον δ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰσάγεται ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἡ τῆς ἐσωτερικῆς θεωρίας μέθοδος, καὶ καθ' ὅσον ἐθίζεται ν' ἀναζητῆται ἡ τῶν μεγάλων πάντων φυσικῶν αἰνιγμάτων ἐρμηνεία οὐχὶ ἐν τοῖς τῶν αἰσθήσεων ἰνδάλμασιν ἢ ἐν ταῖς τῆς νοήσεως ἀφηρημέναις ἰδέαις, ἀλλ' ἐν αὐστηρᾷ καὶ προσεκτικῇ ψυχολογίᾳ, τότε ἡγγικεν ἡ στιγμή καθ' ἣν τὸ περὶ ἐλευθερίας ζήτημα χωρὶς νὰ διασαφηνισθῇ καθ' ἅπαν αὐτοῦ τὸ βάθος θέλει εἶσθαι δυνατόν νὰ λάβῃ κανονικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν λύσιν.

Ἡ ψυχολογικὴ μέθοδος δὲν ἐφηρμόσθη ἴσως καθ' ἅπασαν αὐτῆς τὴν ἀκρίβειαν καὶ εἰλικρίνειαν ἐν τῇ ἀπασχολούσῃ ἡ-

μᾶς ὕλη· κῆτη ἐπιβάλλει τῷ φιλοσόφῳ δύο ἀπαραιτήτους ὑποχρεώσεις, πρῶτον ὀφείλει οὗτος ν' ἀναζητῇ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ οὐχὶ ἄλλαχού διὰ τοῦ φωτός τῆς συνειδήσεως τὸν ἀρχικὸν τῆς ἐλευθερίας τύπον. Ἡ ἐλευθερία τῷ ὄντι δυνατόν νὰ εὑρεθῇ ἐν οὐσι τοῖς μάλα διαφόροις καὶ ὑπὸ τὰς μᾶλλον ἀντιθέτους ἀρχάς· ὑπάρχει εἰς τὰς ὄντων ὑπὲρ ἄνθρωπον, καὶ εἰς ἀτελέστερα αὐτοῦ· ἀλλ' ἀντὶ νὰ σχηματίσωμεν ἀφηρημένην ταύτης ἰδέαν, εἴτε αὐθαίρετόν τινα ἰδανικότητα, ἀντὶ νὰ ζητῶμεν εἰκαίως ἐν τῇ φύσει τὸν ταύτης τύπον, οὐκ ἔστι προδήλως ἀναγκαῖον νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν τὸ πρῶτον πλησιέστατα ἡμῶν, ἐντὸς ἡμῶν, ἐκεῖ ἐνθα φαίνεται ἡμῖν ἀντικρὺ, ἀμέσως καὶ ἀπροκαλύπτως; Ἰδοὺ ὁ πρῶτος ὁρος ἀληθοῦς τῆς ἐλευθερίας θεωρίας· δεύτερος δὲ ἔστιν ὁ ἐξῆς, ἀφοῦ καταλάβῃ τις ἐν τῇ συνειδήσει τὸν τῆς ἐλευθερίας ἐνεργείας τύπον, νὰ σπουδάσῃ τὸν οὐσιώδη αὐτοῦ χαρακτήρα, φροντίζων νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ παντὸς τοῦ ἐνυπάρχοντος μεταβλητοῦ καὶ ἰδίου, καὶ νὰ μὴ μεταβιβάσῃ αὐτὴν εἰς τὸν Θεὸν ἢ ἀφοῦ αὐστηρῶς ἀποκόψῃ πᾶν στοιχεῖον ἀτελειότητος καὶ ἀρνήσεως. Πράγματι βεβαιότατόν ἐστιν ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ θετικὸν καὶ οὐσιώδες, ὡς καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις οὐσι προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ δέον ν' ἀνευρίσκηται ἐν αὐτῷ ἐξόχως, ἀλλ' ἐπίσης κατάδηλόν ἐστιν ὅτι μεταξὺ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δέον νὰ ὑφίσταται ἡ αὐτὴ διαφορά ἢ διαχωρίζουσα πάντως τὸ ὑπέρτατον "Ὁν τῶν δεδημιουργημένων ὄντων· ἐκ τούτου ἔπονται δύο ὁροι στερεᾶς περὶ ἐλευθερίας θεωρίας· 1ον ἀναζητεῖν τὸν ἀληθῆ αὐτῆς τύπον ἐν τῇ συνειδήσει. 2ον διαστέλλειν τὴν καθαρὰν τῆς ἐλευθερίας οὐσίαν ἐκ τῶν περιρισμῶν καὶ ἀτελειῶν τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῇ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Αἱ πλάναι ἅπασαι εἰς ἃς περιέπεσον οἱ φιλόσοφοι κατὰ τὴν περὶ ἐλευθερίας ἐξέτασιν προέρχονται ἐκ τῆς λήθης τοῦ ἐνός τῶν δύο τούτων ὁρῶν· ἐλλείψει τοῦ πρώτου ἐρρίφθησαν εἰς τὰ δύο συστήματα εἰς τὸ τοῦ πεπρωμένου καὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀδιαφορίας, συστήματα ἀντιφατικά, ἐξ ὧν τὸ δεύτερον ὑποτίθεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ τροποποιῇται ἀναιτίως, τὸ δ' ἕτερον ὅτι τὰ αἷτια τροποποιῶσι καταναγκαστικῶς τὴν θέλησιν, δύο ὑπερβολαὶ ἐπίσης παράλογοι, ἐπίσης διαψευθεῖσαι δι' ἀκριβοῦς ἀναλύσεως τῆς συνειδήσεως. Ἐλλείψει τοῦ δευτέρου ὁρος ἄλλοι φιλόσοφοι ἔπεσον εἰς δύο πλάνας οὐχ' ἥττον ἐπικινδύνους ἢ αἱ πρῶται· οἱ μὲν μεταφέροντες εἰς τὸν κόλπον τῆς θείας φύσεως τὸ ἀνθρώπινον γεγονός τῆς ἐλευθερίας ἐπέριψαν τῷ Θεῷ τοὺς δισταγμούς καὶ τὰς ἀδυναμίας τῆς ἀτελοῦς ἡμῶν ἀνθρωπότητος· οἱ δὲ πεπεισμένοι περὶ τοῦ βαθέος χωρισμοῦ τοῦ ὑπάρχοντος μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ὑπέθεσαν τῷ Θεῷ ἐλευθερίαν οὕτως ἀπόλυτον, οὕτως ἀπεριόριστον ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ μηδεμίαν σχέσιν μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας καὶ νὰ συγχάιηται μετὰ τῆς ἀνάγκης.

Μέλλομεν ν' ἀποπειραθῶμεν νὰ διαφύγωμεν τοὺς δύο τούτους σκοπέλους καὶ νὰ ὑποδείξωμεν τοῦτο μὲν ὅτι τὰ αἷτια ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς θελήσεως ἄνευ καταναγκασμοῦ, τοῦτο

δὲ ὅτι ἡ τοῦ Θεοῦ ἐλευθερία ὅσον ἀνωτέρα καὶ ἂν ᾖ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας ἔχει κυρίως τὴν αὐτὴν οὐσίαν.

Ἀποβλέψομεν μετὰ προσοχῆς εἰς τινὰς περιπτώσεις τῆς ζωῆς ἐν αἷς μυριάκις εὑρέθη πᾶς ἄνθρωπος· ἐνεπιστεύθη μοι μυστικὸν εἰς τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, δύναμαι προδοῦς τὸ μυστικὸν τοῦτο νὰ εὐτυχῇσω, σύναμα δὲ νὰ ἐπενέγκω τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀνθρώπου, ὃν μισῶ τὰ μάλιστα ἐν τῷ κόσμῳ· ἰδοὺ ταλαντεύομαι μεταξὺ τῶν δύο ἀντιθέτων αἱρέσεων. ἐξ ὧν ἡ μὲν δεικνύει μοι τὴν ἱκανοποίησιν τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ἐκδικήσεώς μου, ἀγορασθησομένων ἀντὶ τῆς τιμῆς μου, ἡ δὲ τὸν σεβασμὸν τοῦ δοθέντος λόγου μου καὶ τὸ καθαρὸν καὶ ἱκανοποιημένον τῆς συνειδήσεώς μου· τίς εἰλικρινὴς θὰ τολμήσῃ νὰ εἴπῃ ὅτι ἔστι κενὸν καὶ φαντασιώδες παράδειγμα; Ἀναλύσωμεν τὸ γεγονός τοῦτο καὶ ἐξαγάγωμεν τὰς ἐμπεριχομένας πάσας συνεπείας.

Τὸ πρῶτον ἐὰν ὑπάρχῃ τι βέβαιον, πρόδηλον, ἀναμφισβήτητόν ἐστιν ὅτι μεταξὺ τῶν δύο τούτων αἱρέσεων, τηρῆσαι τὸ μυστικὸν ἢ προδοῦναι αὐτό εἰμι ἐντελῶς ἐλεύθερος· ἐννοῶ ἐκ τούτου, αἰσθάνομαι μετ' ἀηττήτου ἰσχύος ὅτι αἱ δύο αὐταὶ πράξεις εἰσὶν ἐπίσης δυναταί, ὅτι ἐξαρτῶνται ὅλως ἐκ τῆς ἐμῆς ἐνεργητικῆς δυνάμεως καὶ ὅτι ὅπως ἡ μὲν λάβῃ χώραν μᾶλλον τῆς ἐτέρας δέον καὶ ἀρκοῦν ἐστὶ νὰ θέλω. Εἰμὶ ἄρα ἐλεύθερος, ἀλλ' ἐπὶ τίσιν ὁροις; τοῦτο πρόκειται ἡδὴ ν' ἀναζητήσωμεν. Προῦδωκα τὸ μυστικὸν τῆς τιμῆς, τὸ προῦδωκα ἐν ἐπιγνώσει, ἐκουσίως καὶ ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ, ἀπεφάσισα τοῦτο ἀναιτίως; Προδήλως οὐχί· ἐδελεάσθην ὑπὸ τῆς κενοδοξίας, ἐβουλήθην νὰ χαρισθῶ τῷ μίσει μου, τούτου δ' ἔνεκα ἡττήθην. Ὑποθετίσθω ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν ἐμοὶ οὔτε συμφέρον, οὔτε διάπυρος ἐπιθυμία πλούτου, οὔτε ὀργή, οὐθ' ἕτερόν τι πάθος, ἡ πράξις μου ἤθελεν εἶσθαι ἀνεξήγητος, δὲν ἤθελεν ἐπιτελέσει αὐτήν. Ὑποθετίσθω ὅμως ὅτι μένω πιστὸς εἰς τὸν λόγον μου, ἡ πίστις αὕτη ἔχει ἀναμφισβήτητον αἷτιον· τῷ ὄντι τοῦτο μὲν ὁλόγος ὑπαγορεύει μοι ὅτι τὸ μυστικὸν τῆς τιμῆς ἐστὶν ἀπαραβίαστον, τοῦτο δὲ ἡ καρδιά μου πλήρης τῆς τοῦ ἀπόντος φίλου ἀναμνήσεως ἐνδομύχως παροτρύνει με πρὸς τήρησιν τοῦ δοθέντος λόγου μου.

Γενικεύων τὸ γεγονός τοῦτο μέλλω νὰ ἐξαγάγω δύο συνεπείας· πρῶτον ὅτι πᾶσα ἐλευθέρα ἀπόφασις ὑποτίθεται αἷτια, εἴτα τὰ αἷτια ταῦτα ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς βουλήσεως ἄνευ καταναγκασμοῦ.

Ἐπέμενον δισχυρίζομενοί τινες ὅτι δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ καταναγκασθῇ ἀναιτίως. Ἡ γνώμη αὕτη τὰ μάλα διαδομένη κατὰ τὸν μεσαίωνα, ἐπανελήφθη κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, παραδεκτὴ γενομένη κατὰ διαφόρους βαθμοὺς ὑπὸ ἀνδρῶν πάνυ εὐφυῶν, οἷοι ὁ Κλάρκ καὶ Ῥέϊδ, καὶ μάλιστα ὑπὸ περιουστᾶτων, οἷοι ὁ Βοσσουέτος καὶ ὁ Φενελών. Ἐδῶσαν δὲ τὸ ὄνομα ἐλευθερία τῆς ἀδιαφορίας εἰς τὴν ἄνευ αἰτίου, τὴν ἄνευ ὁρῶν, τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν, ἣν ἀπέδωσαν εἰς τε τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τὸν Θεόν. Δὲν ἠρκέστησαν διατεινόμενοι ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸς δύνανται

Ο ΝΑΥΑΡΧΟΣ ΛΕΖΕΝ

ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΠΡΟΣ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Ὁ ναύαρχος Λεζέν (Λαυρέντιος Ἰωσήφ), οὗ ἐπιτυχεστάτην εἰκόνα δημοσιεύομεν, χορηγηθεῖσα ἡμῖν εὐμενῶς παρὰ τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου ἢ «Ποικίλῃ Στοά», ἐγεννήθη τὴν 25ην Αὐγούστου 1817. Καταταχθεὶς εἰς τὸ Ναυτικὸν τὸ 1834 προήχθη εἰς τὸ ἀνώτατον ἀξίωμα τὸ 1875.

Ἐτιμήθη διὰ πολλῶν παρασῆμων, ἐν οἷς τὸ τῆς Γαλλικῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Μεγαλόσταυρος.

Ὁλίγιστοι ἀξιωματικοὶ δύναται νὰ παρουσιάσωσι τίτλους ὑπηρεσιῶν πρὸς τὴν πατρίδα αὐτῶν, οὓς ὁ ναύαρχος Λεζέν, οὗτινος τὸ στάδιον ὑπῆρξε διηνεκῆς ἐργασία· ἐν τοῦτοις, εἰ καὶ ἐπὶ τοσοῦτον εἰργάσθη καὶ ἐμόχθησε καὶ πολλὰκις ἐπληρώθη, μετ' ἐξαιρετικῆς ζωηρότητος φέρει ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ 68 αὐτοῦ ἔτη.

Ὁ περιφανὴς καὶ ἀκμαιότατος γηραιὸς ναύαρχος Λεζέν εἶναι γνήσιον τέκνον τῆς θαλάσσης, ἐν ᾗ διήλθε τὸ πλεῖστον τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἐμπορεῖται ὑπὸ Μιαρ φιλελληνικῶν αἰσθημάτων, εὐτύχημα δὲ θεωροῦμεν, ὅτι εἰς τοιοῦτον ἔμπειρον καὶ διακεκριμένον Γάλλον ἀξιωματικὸν ἀρετέθῃ ἡ ἀναδιοργάνωσις τοῦ ἡμετέρου Ναυτικοῦ, τοῦ παρέχοντος τὰς μᾶλλον χρηστοτέρας ἐλπίδας περὶ τῆς συνεχεῖς τῶν ἡρωικῶν κατορθωμάτων τῶν εὐκλεῶν ἡμῶν προγόνων.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΒΟΣΣΕΡ

Ὁ στρατηγὸς Vosseur, ἀρχηγὸς τῆς πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἀποστολῆς, ἐγεννήθη τῷ 1831. Εἰσελθὼν εἰς τὴν Πολυτεχνικὴν Σχολὴν τῷ 1851 ἐσπούδασεν ἐν αὐτῇ καὶ εἶτα ἐν τῷ Σχολείῳ τοῦ Ἐπιτελείου. Μετὰ τὰς ἐκλεκτὰς αὐτοῦ σπουδὰς ταύτας ὑπηρέτησεν ἐπὶ δύο ἔτη εἰς σύνταγμα τι πεζικοῦ ἐν Ἀφρικῇ καὶ εἶτα εἰς σύνταγμα ἱππικοῦ, προαχθεὶς εἰς λοχαγὸν τῷ 1857. Παρεντέθη εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἰταλίας τῷ 1859 ὡς ὑπασπιστὴς τοῦ στρατηγοῦ Dien, φανευθέντος ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Σολφερίνου τῇ 26 Ἰουνίου 1859. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ διαπρέψας ὁ Βοσσέρ, ἐτιμήθη διὰ τοῦ Σταυροῦ τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

Μετέσχε τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μεξικοῦ ἐν ἔτει 1863 καὶ διέπρεψεν αὐτόθι ἐπὶ τέσσαρα ἔτη, προαχθεὶς εἰς ἱππότην τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς. Τῷ 1870 ὑπηρέτησεν ἐν τῷ Γαλλογερμανικῷ πολέμῳ εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ῥήνου καὶ εἰς Μετζ, ὡς ταγματάρχης, παρενθεὶς εἰς ἀπάσας τὰς μάχας.

Προαχθεὶς εἰς ἀντισυνταγματάρχην τῷ 1871 ἐχρημάτισεν ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου μιᾶς μοιραρχίας πεζικοῦ, κατὰ δὲ τὸ 1876 διωρίσθη ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου ἑτέρου στρατιωτικοῦ σώματος, προαχθεὶς εἰς συνταγματάρχην. Τῷ 1882 προήχθη εἰς ὑποστράτηγον καὶ τῷ 1884 εἰς ταξίαρχον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

Ἐν τοιαύτῃ εὐρίσκειτο θέσει, ὅτε προσεκλήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἀρχηγὸς τῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς. Εἰς τὸν στρατηγὸν Βοσσέρ, ἄνδρα ἐπὶ πᾶσι διακεκριμένον καὶ στρατηγὸν ἐπιφανέστατον, ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς θὰ ὀφείλῃ τὴν ἐντελεστέραν αὐτοῦ μόρφωσιν, τὰ δὲ εὐάρεστα ἀποτελέσματα τῶν ἐξόχων προσπαθειῶν τοῦ ἀνδρὸς δὲν θὰ βραδύνωσι νὰ φανῶσι καὶ νὰ ἀναγνωρισθῶσι παρ' ἀπάντων.

ἀναιτιῶς νὰ ἐνεργῶσιν ὑπέθεσαν τὴν ἀπόλυτον ταύτην ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτὸ τὸ τῆς ἐλευθερίας οὐσιώδες ἐπόμενον τῇ ἄρτι ὑποτυπωθείσῃ μεθόδῳ δὲν θὰ ποιήσωμεν λόγον περὶ τῆς καθόλου ἐλευθερίας, περὶ τῆς ιδεώδους καὶ ἀφηρημένης ἐλευθερίας· πρὶν τολμήσωμεν νὰ εἰπώμεν τί δύναται νὰ ᾖ ἡ τοῦ Θεοῦ ἐλευθερία, θέλομεν ἀναζητήσει ἐν τῇ συνειδήσει τί ἐστὶν ἡ ἰδία ἡμῶν ἐλευθερία καὶ ὑπὸ τίνος ὅρου ἐκδηλοῦται ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῇ. Ἐξετάζοντες καὶ τὰς ὀλίγον σπουδαίας τῆς ζωῆς περιπτώσεις ἐναργῶς νοοῦμεν ὅτι καὶ αἱ ἐλευθέρα προαιρέσει ἐπιτελούμεναι πράξεις ἡμῶν εἰσὶν ἐπὶ αἰτίων· ἐλαττήρια δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας εἰσὶν ἡ φιλοδοξία, τὸ μῖσος, ἡ ἐκδίκησις, τὸ καθῆκον, ἡ τιμή, τὸ συμφέρον· πᾶσα ὑλικὴ πρᾶξις, ἥς δὲν θεωρεῖται ἡ πρὸς τὰ ἐσωτερικῶς κινουῦντα ταῦτα σχέσις νομίζεται σκοτεινὴ καὶ ἀνεξήγητος· ἡ ἐὰν δὲν ἀναζητῆται τὸ ταύτης αἷτιον, τοῦτο συμβαίνει, ἐπειδὴ φαίνεται ὅλως ἀσήμαντος. Οὕτω δὲ τί πράττουσιν οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον θρασεῖς ὁπαδοὶ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδιαφορίας; Ἀναζητοῦσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ τὰς ἄνευ ὀνόματος καὶ σπουδαιότητος ἐκείνας πράξεις τὰς διὰ τὸ ἀσήμαντον καὶ γοργὸν αὐτῶν διαφευγούσας πᾶσαν ἐκτίμησιν. Ὁ διδάκτωρ Ρέϊδ ἀπευθύνει τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι, ὅταν ἐκλέγῃ τις ἐν τῷ βαλαντίῳ του ἐν νόμισμα μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ὁμοίων, ὅπως δώσῃ ἐλεημοσύνην ἢ ὅπως ἀποτίσῃ ὀφειλὴν, ἔχῃ αἷτιόν τι νὰ πράξῃ τὴν ἐκλογὴν ταύτην. Καὶ ἐν τούτοις, λέγει, ἐσμέν ἐντελῶς ἐλεύθεροι νὰ λάβωμεν τοῦτο τὸ νόμισμα κατὰ προτίμησιν πάντων τῶν ἄλλων. Ὁ Ρέϊδ ἐρωτᾷ μετὰ τίνος εἰρωνείας ἐὰν νομίζωσι μετὰ βεβαιότητος ὅτι ὁ ὄνος τοῦ Buridan ἤθελεν ἀποθάνει μᾶλλον ὑπὸ πείνης ἢ ν' ἀθετήσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀρκούντος λόγου. Ἀντὶ τοῦ ἐπιμένειν εἰς τὰ σχολαστικὰ ταῦτα ἐπιχειρήματα καὶ πᾶσας ταύτας τὰς ἀπηργαιωμένας μωρίας ἂν ἀναζητήσωμεν εἰς τὴν πρακτικὴν ζωὴν τί ἐστὶ πρᾶξις ἀναίτιος, εὐχερῶς ἀναγνωρίζομεν ὅτι πρᾶξις ἄνευ αἰτίου ἐστὶ πρᾶξις ἄσκοπος, δηλ. πρᾶξις ἄνευ σκοπιμότητος, πρᾶξις δὲ ἄνευ αἰτίου καὶ ἄνευ σκοποῦ δὲν δύναται νὰ ᾖ πρᾶξις ἐλευθέρα· ἐπειδὴ οὐκ ἐστὶ πρᾶξις ἀπορρέουσα ἐκ τῆς νοήσεως.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Θ. ΑΝΔΡΕΑΔΗ

Γνωστὸς σοφός, ὁ Babinet, ὅστις ἀπηνῶς κατεφέρετο κατὰ τῶν προφητῶν τοῦ καιροῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀγυρτῶν, ἠρέσκετο νὰ διηγῆται τὸ ἐξῆς ἱστορικόν:

Συγγραφεὺς τις ἡμερολογίων, περιοδεύων ἐν Ἑλβετίᾳ, προετίθετο νὰ κάμῃ ὁρεινὴν τινα ἐκδρομὴν. Ὁ οὐρανὸς ἦτο κα-

θαρὸς καὶ ὁ περιηγητὴς μας ἔτοιμος νὰ ἀρχίσῃ τὴν πορείαν του, ὅτε ὁ ξενοδόχος του, τὸν πλησιάζει, προσπαθῶν νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τοῦ σκοποῦ του. «Συνεβουλεύθην, τῷ λέγει, τὸ ἡμερολόγιόν μου καὶ πιστεύω ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ βρέξῃ». Ὁ περιηγητὴς μας γινώσκων κάλλιον παντός, τὸ παράλογον καὶ ἀνυπόστατον τῶν ἐν τοῖς ἡμερολογίοις προφητικῶν, οὐδεμιᾶς προσοχῆς ἀξιοῖ τὴν ὥθησιν ταύτην. Ἐξέρχεται. Μετὰ δύο ὥρας τρομερὰ θύελλα τὸν ἀναγκάζει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του βεβρεγμένος μέχρις ὁστέων. «Εἴχατε δίκαιον, λέγει εἰσερχόμενος πρὸς τὸν ξενοδόχον, ἀλλὰ τίς εἶνε ὁ συγγραφεὺς τοῦ περιφήμου ἡμερολογίου, ὅπερ συμβουλευέσθε; «—Εἶνε ὁ κύριος M. E. (ἦτο ἀκριβῶς τὸ ὄνομα τοῦ ταξειδιῶτου μας), ποτὲ δὲν με ἀπατᾷ διότι ὁ E. . . οὗτος εἶνε τόσῳ ψεύστης, ὥστε ὅταν πέρνω πάντοτε τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅ,τι λέγει, εἶμαι πάντα μέσα. Ἔλεγε πῶς θὰ κάμῃ σήμερα ὠραῖον καιρόν· δὲν εἶχα δίκαιον νὰ σᾶς πῶ νὰ μὴν ἐξέλθετε;»

Καὶ αὐτὸς ὁ ξενοδόχος μοι φαίνεται ἀκόμη πολὺ εὐπιστος· οἱ συγγραφεῖς τῶν ἡμερολογίων εἰσὶν ἀπατεῶνες εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε οὔτε τὸ ἐναντίον τῶν λεγομένων των πρέπει τις νὰ πιστεῖ.

Οἱ ἀστρολόγοι καὶ οἱ ἱατροὶ οἵτινες συνέτασσον τὰ ἡμερολόγια ταῦτα, δὲν περιωρίζοντο νὰ ὑποδεικνύωσι τὰς τροχιάς τῶν ἀστέρων καὶ τὰς ἐορτάς τοῦ ἔτους· προσέθετον ἀκόμη προφητείας περὶ τοῦ καιροῦ, τῶν πολιτικῶν κτλ. αἵτινες συνέτεινον εἰς τὴν μεγαλειτέραν τοῦ βιβλίου των διάδοσιν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1550 ὁ Pierre Van Bruhesen, ἱατρὸς Φλαμανδός, ἐδημοσίευσεν ἡμερολόγιον, ἐν ᾧ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀκριβείας ὑπεδείκνυε τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἡδύνατό τις νὰ καθαρίζεται, νὰ λούηται, νὰ κάμῃ ἀφαιμαξίς, νὰ ξυρίζεται κτλ. Τοιαύτην δὲ προϋξένησεν τὸ βιβλίον του ἐντύπωσιν ὥστε εἰς τὴν Βρυγὴν ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ ἀπηγόρευεν εἰς πάντας τοὺς κουρεῖς νὰ ξυρίζωσι κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Van Bruhesen ἀπηγορευμένας ἡμέρας.*

Γνωστὸν ὅτι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διήρουν τὰς ἡμέρας εἰς ἀποφράδας καὶ μὴ. Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀπηγορεύοντο αἱ ἐπὶ δικαστηρίων ἀγορεύσεις, ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ αἱ συνεδριάσεις. Ὑπῆρχον καὶ τινες ἡμέραι κατὰ τὸ ἡμισυ ἀποφράδες, καθ' ἃς ἡδύναντο νὰ δικάζωσιν εἴτε τὴν πρωΐαν, εἴτε τὸ ἑσπέρας.

Ἦρκει ἡ ἐξέτασις ἐνὸς ἡμερολογίου ὅπως γνωρίσωσι π. χ. τὴν τύχην, ἣτις ἐπεφυλάσσετο εἰς τὸ νεογεννηθὲν παιδίον. Γνωστὸν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ὑπέθετον τὴν γῆν ἀκίνητον καὶ τὸν ἥλιον στρεφόμενον περὶ αὐτὴν καὶ διανύοντα πλήρη εἰς ἓν ἔτος περίοδον. Ὁ διαγραφόμενος οὗτος ὑπὸ τοῦ ἡλίου κύκλος (ὅστις πράγματι διανύεται ὑπὸ τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον ἀκίνητον) ἐκλήθη ζωδιακός, διότι οἱ ἀστέρες οἵτινες εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ κύκλου τούτου ἔφερον ὀνόματα ζώων, τὸν Κρίον, τὸν Ταῦρον, τὸν Καρκίνον, τὸν Λέοντα κτλ. Ἐπὶ τῆς περιφερείας τοῦ

*) ἰδ. Albert Levy. «Curiosités Scientifiques».